

ותחזינה עינינו בשובך לציין

הרב יוסף זיני

לאור תופעת הטיולים לחו"ל המתרחבת והולכת נשאלת השאלה האם ישנה מחלה רוחנית הגורמת לישראלים לצאת לטייל בחו"ל?

קשה לתת תשובה אחידה לכל תופעות היציאה לחו"ל. אמנם נראה שניתן לתלות את רובן באותו שורש: ההתרגלות הארוכה מדי במציאות הגלותית שנמשכה אלפיים שנה גרמה לנו להתאהב באדמת ניכר. מבחינה רגשית אדם נקשר לארץ מולדתו, לנופיה, לשפתה, לתרבותה... עד היום הננו סובלים מזה. למשל יוצאי ארצות האיסלם או ארצות אירופה משוכנעים שהגויים שהציקו להוריהם היו טובים מאלה שהציקו ליהודים ממוצא אחר.

כידוע ישנה מחלה נפשית מסוימת כאשר הקרבן מתאהב במתעלל בו. היא אפילו מוזכרת בתורה בכמה מקומות "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חינם..."

מכיוון שהסיבה הינה רגשית מתמשכת אין לנו סיכוי רב לשנותה בלי עמל הגיוני, לימודי, מעמיק ומתמשך על משמעותו של עם ישראל בארצו.

ומכאן לסיבה נפשית נוספת ויותר עמוקה, חלקו הגדול של תושבי מדינת ישראל הגיע לכאן או הוריו מתוך "שלא לשמה" מתוך לית ברירה, מחשש לפוגרומים או מהתבוללות, נמצא שהתשתית הנפשית של קישורו לארץ של רוב הציבור כאן בנויה על פחד משואה וכדומה בגולה כמו שהציונות הגדירה זאת "מקלט בטוח".

כאשר נוסף לזה את הקשיים הכלכליים של המדינה בתחילת קיומה (איסור אחזקת מטבע זר, יוקר המחיה ביחס למדינות חוץ...) נראה שסיבות אלו בנוסף לענף תיירות החוץ שהיה בחיתוליו מנעו את הנהירה לחו"ל, וכאשר המצב הכלכלי השתפר התאפשרה הנהירה הרבתי "לשם" מעין התנפלות הצמא במדבר על המעיין הראשון שהזדמן לו.

יש לדעת כי נמצא בארצנו עם שלם עם כוחות אדירים, ירושת אלפי שנות היסטוריה (שבכל מקום אחר היה מפתח ומשכלל את הסביבה בצורה מדהימה) שמסיבות שונות ומשונות מגביל את שאיפותיו ויכולתו בגלל לחץ והשפעת זרים או תרבותם. תפקידו של עם ישראל הוא למלא את כל ארץ ישראל מנהר מצרים עד הנחר הגדול נהר פרת, ולהקים אימפריה מיוחדת במינה במשטרה, מוסרה ותרבותה. במקום זה הוא צריך להתמודד עם "דקדוקי עניות" של זריקת אבנים ממשיות או תקשורתיות.

הקולר המחניק הזה שכיום מתבטא ברצון העמים לראות אותנו יושבים בקושי בין גדרה לחדרה דוחף אנשים לא מיזמנים מתוכנו לחפש במרחקים אוויר הנראה יותר צח לריאותיהם.

ואיך המברך בכל יום את ברכת המזון ואומר ארץ חמדה טובה **ורחבה** לא יתפעל מהמרחבים האדירים של אמריקה או ברזיל שאיננו מוצא כעת בארצנו?

יש כמובן להוסיף שתופעת היציאה לחו"ל איננה חדשה, לפחות מאז חידוש ההתיישבות בדורות האחרונים. הלא היא תוצאה פסיכולוגית ורצון ילידי הארץ בני הורים מתלהבים ואידיאליסטים להשתחרר מאידאל שלא להם אלא של הוריהם. לפני מאה שנה מתאר יוסף ויתקין את אכזבתו "מאיכרים שבאו נלהבים, שכחו את רוב חלומותיהם ורובם התרגלו ליהנות מהעבודה הזרה והזולה אך לאיכרים עובדים לא היו. את ילדיהם, הדור הראשון שנולד בארץ ישראל ושגדל על הלשון העברית, הם שלחו מהארץ לפרוז ולבירות תבל אחרות..... ובנות ציון באותו זמן, בנות האיכרים, ישבו בימי העבודה בקיץ, ספונות בבתיהן ובילו את זמןן בקריאת רומנים צרפתים, גם הן נשאו את נפשן לנסוע מארץ המזרח הנידחה אל חיי עושר ושמחה....." (חולמים ולוחמים עמ' 95).

נראה כי קשה יהיה להרחיק את הציבור ממחלת היציאה לחו"ל רק בהבלטת האיסורים האמיתיים החמורים שבדבר, אם לא שנטרם במקביל להראות את הצד החיובי - זאת אומרת אם לא נלמד את הטועים בדרכם שמה שהם

מחפשים בשדות זרים נמצא כאן ובאיכות טובה יותר, ושיביציאתם לשם להתרשם ולהתרגש מהזוהר החיצוני של כרכי הים הינם רק מתבלבלים עוד ומטשטשים אחרים בעיקבותם ולא מקרבים את היום בו כל שאיפותיהם הצודקות תתממשה כאן.

ארצנו מכונה בתנ"ך "צבי היא לכל הארצות" (יחזקאל כ"ז) תושבתה היא לכל מדינתא (תרגום) ומפרש הרד"ק: תפארת וחמדה לכל הארצות כי היא הנוף האמצעי ואוירה מזוג וטוב מכל הארצות וכן הוא אומר "יפה נוף משוש כל הארץ".

וכך כותב הרב קוק באגרת לגדולי התורה בירושלים: "יסוד הגלות והשפלות הנמשך בעולם בא רק ממה שאין מודיעים את ארץ ישראל, את ערכה וחכמתה ואין מתקנים את חטא המרגלים שהוציאו דיבה על הארץ בתשובת המשקל: להגיד ולבשר בעולם כולו הודה והדרה, קדושתה וכבודה, והלואי שזוכה, אחרי כל ההפלגות כולן, מצדנו, להביע אף חלק אחד מרבבה מחמדתה....." (אגרות הראיה א' עמ' קיב).

יהי רצון שזוכה כולנו במהרה לדעת את ערכה וחכמתה של הארץ ונבשר בעולם את הודה והדרה כבודה וקדושתה.